

Камінний хрест (дуже стисло)

Василь Стефаник

Скільки у селі пам'ятають Івана Дідуха, у нього завжди була одна конячина, якою селянин оброблював горб, що залишився йому у спадок від батька. Незрозуміло було, хто з них більше тягне плуга — Іван чи коняка, але чоловік ніколи не кричав на худобину.

У селі Івана всі називали Переломаним, тому що на горбі його колись продули вітри, звідтоді в нього болить поперек.

Все життя гарував Іван навколо свого горба, завозив на нього гній, забивав кілля, щоб весняні води не змивали ґрунт.

Тепер же в Івана повна хата гостей, зібралося все село. Чоловік частує їх, але сумне те частування. Думав він закликати людей на весілля сина, та сталося інакше. Розумні та освічені сини почули з якогось листа про Канаду й почали вмовляти матір. Якби не вони, ніколи не покинув би селянин свого села.

З сусідами він згадує молоді літа, парубкування, важку роботу, все життя, яке пройшло тут. Свариться на жінку, що вона плаче, тому що йому самому дуже сумно.

Іван просить односельчан справити молитву за ними і розповідає, що поставив на горбі камінний хрест із їхніми іменами. Нехай кожного року під час освячення землі вони не забувають освятити і його горб. Іванові важко розлучатися з усім селом, людьми, але найбільше сумує він за тим горбом, всім своїм життям, витраченим на цю неблагодатну землю.

Залишаючи рідну хату, Іван показує жінці на хрест і говорить, що виряджаються вони на нову могилу.